

Sammen

om det gode børnemiljø

Børns trivsel, læring, udvikling og dannelse hænger tæt sammen med, i hvor høj grad de oplever og føler, at de har mulighed for at bidrage til og påvirke dagtilbuddets rammer. Men på tværs af landet er der store forskelle på, hvordan og hvor meget børn bliver inddraget i beslutninger.

Af Mia Lønsmann Skole, Pædagogisk Konsulent, DCUM

”Jeg vil gerne på tur til en anden legeplads” lyder det fra et af børnene under et børnemøde i Børnehuset Broholm.

”Hvor synes I, vi skal tage hen?” spørger pædagogen Pia, og et barn siger ivrigt: ”vi skal tage en bus til en anden by, hvor der ikke er vejarbejde”. Pia og børnene fortsætter snakken om, hvor de skal tage hen, og hvad de mon kan lave på den anden legeplads. Konklusionen bliver, at de sammen må lægge en plan for, hvor de skal hen på tur.

Eksemplet viser, hvordan man kan inddrage børn i dagtilbud, men også pædagogens vigtige rolle i forhold til at stille nysgerrige spørgsmål og hjælpe barnet på vej. Med DCUM's projekt 'Børnemiljøvenner' – sammen om det gode børnemiljø i dagtilbud rettes fokus mod at understøtte den pædagogiske faglighed, så

børn får en mere aktiv rolle i dagtilbuddet. Et vigtigt fokus, der skaber resultater. Det har projektet vist ved at skabe en ny tilgang til børneinddragelse, øge medbestemmelse hos børnene og øge fokus på børnemiljøet i de deltagende dagtilbud. ”Vi er blevet mere bevidste om, hvor vigtigt det er, at børnene faktisk føler, at de får indflydelse gennem deres børnemiljø generelt. Hvor vigtigt det er for dem at være i noget, der er godt og noget, der tager udgangspunkt i dem,” fortæller Tenna, pædagog fra Huset Nyvang.

Børn og voksne undersøger sammen børnemiljøet
Børnemiljøvenner introducerer en tilgang til børneinddragelse, hvor børn aktivt deltager i og oplever aktiviteter, der fremmer et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø. Gennem værktøjerne lærer børn og voksne at samarbejde om at undersøge og forbedre børnemiljøet ved at inddrage børnenes perspektiver. Den

tilgang har været en øjenåbner for de deltagende pædagogiske personaler, som nu har fået et nyt fokus. De har nemlig i projektet oplevet den værdi, der ligger i at inddrage børnenes perspektiver i hverdagen.

F.eks. vurderer 11 ud af 13 dagtilbud, at de efter arbejdet med Børnemiljøvenner i højere grad formår at inddrage børnenes perspektiver i hverdagens pædagogiske arbejde.

Arbejdet med værktøjsæsken har inspireret til øget børneinddragelse i dagligdagens små beslutninger fx, hvor børnene gerne vil sidde under måltiderne eller, hvilke lege de ønsker at lege. Dette har givet personalet mod til at give børnene medbestemmelse i større strukturelle beslutninger, som fx planlægning af aktiviteter og valg af temaer. Pædagogerne spiller en aktiv rolle i denne proces, hvor de omsætter børnenes ideer til praktiske handlinger - som i

eksemplet med turen til legeplads. Ved at notere, lytte og handle på børnenes input sikrer de, at børneinddragelsen bliver en integreret del af hverdagen.

Hverdagen bliver sjovere

Gennem arbejdet med Børnemiljøvenner bidrager børnene aktivt til beslutninger om temaer, aktiviteter og legetøj. Når børnene får medbestemmelse, stiger deres interesse markant. Vores observationer viser, at børnene deltager aktivt i børnemøder, lytter til hinanden og lærer at udtrykke deres meninger. Dette styrker ikke blot børnenes engagement men også deres evne til at samarbejde og tage medansvar for fællesskabet. Sammenhængen mellem børnemiljø og arbejdsmiljø er også blevet tydelig. Pædagogerne ser, at når de selv er roli-

Børnemiljøvenner introducerer en tilgang til børneinddragelse, hvor børn aktivt deltager i og oplever aktiviteter, der fremmer et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø

Når børnene er med til at bestemme, bliver hverdagen sjovere og mere meningsfuld for både børn og voksne

ge og nærværende, smitter det af på børnenes adfærd. Flere har nu indført praksis med "en voksen på gulvet", som deltager aktivt i børnenes leg, hvilket skaber en roligere og mere harmonisk atmosfære for både børn og voksne.

Pædagogerne oplever generelt, at børnenes engagement smitter af på deres arbejdsglæde. Når børnene er med til at bestemme, bliver hverdagen sjovere og mere meningsfuld for både børn og voksne.

Det abstrakte bliver mere konkret

Børnene er gennem Børnemiljøvenner blevet mere bevidste om deres omgivelser. Selvom de måske ikke kan definere "børnemiljø", har projektets værktøjer hjulpet dem til at forstå, at de kan bidrage til hverdagen i børnehaven. Et centralt tema, som både børn og voksne har arbejdet med, er "larm". Børnene lærer at genkende, hvor og hvornår støjniveauet er generende, og de får værktøjer til at håndtere det. Ved hjælp af plantegninger markerer de områ-

der i børnehaven, hvor de føler sig godt tilpas eller forstyrret. Denne proces gør det abstrakte begreb om "larm" konkret, og børnene deltager aktivt ved at foreslå konkrete løsninger.

Pædagogerne har også fokuseret på indretning og tilgængelighed af legetøj. De har opdaget, hvordan rummets opdeling kan skabe unødigt støj, for eksempel når vilde lege ligger for tæt på stille aktiviteter. Denne erkendelse har ført til en bevidst omrokering af legetøj og møbler tilpasset børnegruppens aktuelle interesser og behov.

Det kræver tydelige rammer for medbestemmelse

Det kan være svært at finde balancen i, hvor meget børnene kan og skal være med til at bestemme. Det har det pædagogiske personale i flere af de deltagende dagtilbud oplevet. Her er rammesætningen vigtig. Personalet beslutter på forhånd, hvilke områder børnene kan have indflydelse på og kommunikerer tydeligt til børnene, hvad der er muligt.

OM VÆRKTØJSÆSKEN BØRNEMILJØVENNER

'Børnemiljøvenner - sammen om det gode børnemiljø i dagtilbud' er en værktøjsæske, hvor børn og voksne ved hjælp af seks forskellige pædagogiske værktøjer arbejder sammen for at fremme det gode børnemiljø. Det gøres ved at undersøge børnenes perspektiver på børnemiljøet og finde gode idéer og løsninger på hverdagens udfordringer sammen.

Projektet er udviklet af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) i samarbejde med 13 dagtilbud og er støttet af Nordea-fonden.

Du kan læse mere om Børnemiljøvenner her

www.dcum.dk/dagtilbud/projekt-boernemiljoevenner-sammen-om-det-gode-boernemiljoe-i-dagtilbud/

Og så handler det om at finde nye måder at integrere børnenes idéer i dagligdagen på. Uanset om det er gennem demokratiske afstemninger, hvor aktiviteter vælges i fællesskab eller gennem organiserede muligheder, hvor børnene selv vælger, hvad de vil lave. Den tydelige rammesætning hjælper også børnene med at forstå, hvad det vil sige at være med til at bestemme, og hvor deres indflydelse begynder og slutter. Det skaber en bevidsthed hos børnene om deres rolle i fællesskabet og styrker deres engagement.

Vidensdeling løfter kvaliteten og fremmer inspiration

Vidensdeling er en vigtig del af det pædagogiske arbejde, især når børnenes perspektiver skal inddrages. Ved at arbejde ud fra en fælles tilgang og sikre, at alle medarbejdere har tid og mulighed for at sætte sig ind i værktøjerne, opnår man et solidt fælles afsæt, der gør arbejdet mindre sårbart over for uforudsete udfordringer som f.eks. fravær. Denne fælles tilgang skaber også grobund for løbende sparring og vi-

densdeling, hvor personalet kan drøfte spørgsmål, træffe beslutninger og reflektere over deres pædagogiske praksis. Et eksempel på organiseret sparring er at afsætte en fast time om ugen til fælles forberedelse og refleksion. Uanset om sparringen er skemalagt eller mere uformel, fremhæver personalet den som en central, motiverende faktor. Det er netop denne løbende udveksling af viden og erfaringer, der løfter kvaliteten af det pædagogiske arbejde og fremmer faglig refleksion og inspiration blandt medarbejderne.

Og hvad kan vi så konkludere her til sidst? Det skaber tydelige resultater, når børn og voksne er sammen om at skabe det gode børnemiljø i dagtilbud. ●

ANBEFALINGER

- Undersøg børnemiljøet fra børnenes perspektiv. Det giver værdifuld indsigt, der kan bruges til at forbedre børnemiljøet på en måde, som er meningsfuld for børn og voksne.
- Skab klare rammer for medbestemmelse. Definér tydeligt, hvilke områder børnene kan have indflydelse på og vær åben for deres idéer og tanker.
- Inddrag børnenes perspektiver systematisk i arbejdet med børnemiljøet. Det er både med til at understøtte og styrke børnenes bevidsthed og handlekompetence i forhold til at bidrage til det gode børnemiljø, men også med til at skærpe personalets fokus på at indtænke børnenes perspektiv i planlægning og evaluering af aktiviteter og daglige rutiner.
- Anerkend børnenes bidrag. Vær tydelig omkring, hvornår og hvordan børnenes input har påvirket beslutninger og aktiviteter og anerkend dem for at bringe deres perspektiver i spil.